

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

YAZILIYA HAZIRLANIYORUM
2.DÖNEM 2.YAZILI

OGM
MATERYAL

Tezkire nedir? Türk edebiyatındaki ilk örneğini ve yazarını yazınız.

Hikâye, roman, şiir gibi türlerde mektup bir anlatım biçimi / tekniği olarak kullanılabilir.

Türk edebiyatında bu türden yararlanılarak kaleme alınan üç eser yazınız.

Aşağıdaki cümlelerde boş bırakılan yerleri uygun ifadelerle tamamlayınız.

Osmanlı Dönemi'nde yazılan, daha çok öz geçmiş özelliği gösteren eserlere ..... adı verilir.

..... kişinin, hayatındaki önemli evreleri; elde ettiği bilgi, beceri ve tecrübeleri kendi ağzından anlattığı yazı türüdür.

Sınırları kesin olarak belirlenmiş bir konuyu özel bir bakışla derinlemesine, ayrıntılı olarak anlatan yazılara ..... denir.

Bir kişiyi ayırt edici yönleriyle tanıtmayı amaçlayan yazılara ..... denir. Kişiyi yalnızca dış görünüşüyle yansıtanlarına .....; kişinin iç dünyasını, duygularını, düşüncelerini, huy ve karakter özelliklerini anlatanlara ..... denir.

Masal türünü kısaca tanımlayarak masalın bölümlerini yazınız.

Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanların yanına (D), yanlış olanların yanına (Y) yazınız.

Biyografiler bilgi, belge ve tanıklıklara bağlı olarak nesnel bir dille yazılır. ( )

Yazarın iç dünyasına dönük kaleme alınan otobiyografiler hafızaya ve anılara dayanır.( )

Otobiyografide anlatıcı üçüncü kişiyken biyografide birinci kişidir. ( )

Tezkirede şairler genellikle alfabetik olarak sıralanır. ( )

Anadolu sahasında yazılan ilk şairler tezkiresi Ahdî'nin kaleme aldığı *Gülşen-i Şuarâ* adlı eserdir. ( )

Şevket Süreyya Aydemir'in *Suyu Arayan Adam* adlı eserleri biyografi türünde yazılmıştır. ( )

Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanların yanına (D), yanlış olanların yanına (Y) yazınız.

- Oyunculara rollerinde unuttukları sözleri izleyicilere duyurmadan söyleyip hatırlatan kişiye suflör denir. ( )
- Türk edebiyatının ilk edebî romanı Şemseddin Sami'nin kaleme aldığı *İntibah* adlı eserdir. ( )
- Fabllar göstermeye dayalı bir edebiyat türüdür. ( )
- Güzel sanatlar; işitsel (fonetik), görsel (plastik) ve dramatik (ritmik) sanatlar olmak üzere üç gruba ayrılır. ( )
- Otobiyografi yazarı, biyografi yazarına göre daha nesnel bir tavır sergiler. ( )

Aşağıda verilen bilgilerden doğru olanların yanına (D), yanlış olanların yanına (Y) yazınız.

- XIV. yüzyılda İtalyan edebiyatında Boccaccio'nun yazdığı *Decameron* adlı eser, roman türünün ilk örneği kabul edilir.( )
- Ahmet Mithat Efendi'nin *Küçük Şeyler* adlı eseri Türk edebiyatının ilk hikâye örneklerindedir.( )
- Olay hikâyesinin Türk edebiyatındaki başlıca temsilcileri Ömer Seyfettin, Refik Halid Karay ve Reşat Nuri Güntekin'dir. ( )
- Şiirde üç veya daha fazla dizeden oluşan ve anlam bütünlüğü taşıyan bölümlere beyit denir.( )
- Halk şiirinde âşıkların mahlas almalarına, adlarını veya mahlaslarını kullanmalarına verilen ada tapşırma denir.( )

Aşağıda verilen biyografileri yazarları ile doğru biçimde eşleştiriniz.

a) *Evrak-ı Perişan*

( ) Ahmet Rasim

b) *Atatürk*

( ) Muallim Naci

c) *İlk Büyük Muharrirlerden Şinasi*

( ) Yakup Kadri Karaosmanoğlu

ç) *Türkiye Ünlüleri Ansiklopedisi*

( ) Recaizade Mahmut Ekrem

d) *Osmanlı Şairleri*

( ) İhsan Işık

e) *Kudemadan Birkaç Şair*

( ) Namık Kemal

Anonim halk Őiri ve âŐık tarzı halk Őirinde kullanılan nazım biçimlerinin adlarını aşağıda boş bırakılan yerlere yazınız.

Anonim Halk Őiri

ÂŐık Tarzı Halk Őiri

O gece ne kadar güzeldi mehtap
Gönülden fıskıran nağmeler gibi.
Ruhumu yıkayan bir seldi mehtap
En tatlı ilk ve son buseler gibi.

Verilen dizeleri aşağıda belirtilen özellikler yönünden inceleyip boş bırakılan yerlere bu özellikleri yazınız.

Kafiye şeması:

Redif:

Kafiye:

Ölçü:

Türü:

İki arkadaş Yıldızeli'nden Sivas'a gitmek için şosenin kenarında otomobil bekliyorduk. Akşam olmaya başlamıştı. Akıllının biri, gece yarısı gelen treni beklemektense sık sık geçen kamyonlardan birine atlamamızı tavsiye etmişti ve biz bir buçuk saatten beri, yolun kaybolduğu taraflarda beliren her toz bulutuna ümitle bakarak bu -sık sık- tabirinden kaçır saatlik fasılların kastedildiğini düşünmeye dalmıştık. Nihayet, ortalık adamakıllı karardıktan sonra iki projektör, toz bulutlarını aydınlatarak bulunduğumuz yere yaklaştı. Biz, yangından veya selden kaçan insanlar gibi, kollarımızı imdat işaretlerine benzeyen hareketlerle havaya kaldırıp bağrışarak yolun ortasına atıldık. (...)

Yukarıda verilen parça hangi bakış açısıyla ve kaçınıcı kişili anlatımla kaleme alınmıştır?

Tanımları verilen tiyatro türlerinin adlarını yanlarındaki boşluklara yazınız.

Olayların seyircide merak uyandıracak şekilde düzenlenmesiyle güldürmekten başka bir amaç gözetilmeyen komedi türüdür. (.....)

Seyircide heyecan, korku ve acıma hissi uyandırarak ruhu kötülüklerden arındırma amacı güden tiyatro türüdür. (.....)

Kişilerin ve toplumun aksayan yönlerini güldürücü öğelerle iç içe yansıtan tiyatro türüdür. (.....)

Günlük yaşamda her zaman rastlanabilecek insan kusurlarını belli tiplerden hareketle konu edinen komedi türüdür. (.....)

Hayatı hem acıklı hem gülünç yönleriyle bir bütün olarak yansıtmayı amaçlayan tiyatro türüdür. (.....)

Mektubun tanımını yaparak türlerini yazınız.

Aşağıda verilen dilekçe örneğinde boş bırakılan yerleri uygun ifadelerle doldurunuz.

ABDURRAHİM KARAKOÇ ANADOLU LİSESİ MÜDÜRLÜĞÜNE

Okulunuz 9 E sınıfı 111 numaralı öğrencisi Mustafa Beyazıtöğlu'nun velisiyim. Öğrenciniz 16-18 Mayıs 2022 günleri rahatsızlığı nedeniyle (Bilgim dahilindedir.) okula gelememiştir. Öğrencinizin belirtilen günlerde izinli sayılması hususunda gereğini .....

.....

.....

.....

.....

Türk edebiyatının ilk edebî mektup örneği ve yazarı aşağıdakilerin hangisinde doğru verilmiştir?

- A) *Mecâlisü'n-Nefâis* - Ali řîr Nevâî
- B) *Harnâme* - řeyhî
- C) *Heřt Behiřt* - Sehî Bey
- D) *řikâyetnâme* - Fuzûlî
- E) *Mantıku't Tayr* - Gülřehri

Aşağıdaki parçada boş bırakılan yerlere getirilmesi gereken noktalama işaretlerini belirleyiniz.

İnsanın en büyük ontolojik endişelerinden biri olan yaşam( )ölüm karşıtlığı( ) şiirde tabiata ait iki önemli unsurla dile getirilir( ) güneş ve gece( ) Güneş en başta ışığın, varlığın, mevcudiyetin simgesidir( ) gece ise karanlığın, yitikliğin, yok oluşun( )

Eserlerinde Kırgız Türklerinin yaşayış ve düşünüş tarzını, Kırgız coğrafyasını çok etkili anlatan Aytmatov, millî bir duruş sergileyerek yetiştiği toplumun değerlerine sıkı sıkıya bağlı kalmıştır.

Bu cümledeki fiille ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) III. tekil kişiye göre çekimlenmiştir.
- B) Basit yapıya sahiptir.
- C) Etken çatılıdır.
- D) Geçişsiz bir fiildir.
- E) Durum fiilidir.

(I) Türkler, tarih boyunca tabiata sonsuz bir sevgi ile bağlanmışlar ve tabiatla iç içe yaşamının doyumsuz zevkini hissetmişlerdir. (II) Tabiatla bütünleşen bir millet olan Türklerin yaşamında gölün, denizin, ırmağın kısacası suyun çok büyük bir yeri olmuştur. (III) Su, yaşamsal sıvı olmasının ötesinde Türkler için umut, yaşam, gelecek ve sonsuzluk gibi kavramları da çağrıştırır. (IV) Bir bakıma su, Türklerin yaşamlarının özetidir âdeta. (V) Bundan dolayıdır ki su, özellikle bazı ırmaklar, Türkler tarafından kutsal kabul edilmiştir.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) I. cümlenin yüklemi yardımcı eylemle kurulmuş birleşik fiildir.
- B) II. cümlenin yüklemi haber kipi ile çekimlenmiştir.
- C) III. cümlenin yüklemi yapıca türemiş bir fiildir.
- D) IV. cümlenin yüklemde çatı özelliği aranmaz.
- E) V. cümlenin yüklemi birleşik zamanlıdır.

Ahmet Muhip Dıranas, şiirde itibarın öz ve biçim arasında kurulacak hassas terazide saklı olduğuna inanan bir denge ustasıdır. Ona göre biçimler, sel gibi akan kelimelerin önüne çekilerek onların afete dönüşmesini engelleyen barajlardır. Yine bir başka benzetmeyle biçimler, engin denizlerde mürettebatı dalgaların hışmından koruyan gemilerdir.

Bu parçayla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Birden fazla edat kullanılmıştır.
- B) Niteleme sıfatlarına yer verilmiştir.
- C) Farklı türde zamirler bulunmaktadır.
- D) Belirteç kullanılmıştır.
- E) Sıfatları birbirine bağlayan bağlaç vardır.

Edebî metinlerin yazım sürecinde anlatım tekniklerinin önemli rolü vardır. Yazar, okuyucuya aktarmak istediği olay, durum, duygu, düşünce, hayal vb. unsurları anlatım teknikleri vasıtasıyla sunar. ----, roman ve hikâye yazımında kahramanın zihninden geçenleri aralıksız olarak ve seri hâlde, belli bir sıraya koymadan olduğu gibi aktarmaya çalışan anlatım tekniğidir. Karakterin düşünme eylemini olduğu gibi gösteren bu teknik, kahramanın geçmişe, bugüne ait duygu, düşünce ve hatıralarını mantıksal düzen aramadan aktarır.

Bu parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- A) Diyalog
- B) İç konuşma
- C) Bilinç akışı
- D) Geriye dönüş
- E) İç çözümleme

Mutfakta, üzeri damalı bir muşambayla kaplı, açılır kapanır masada, yaşamımın birçok dönemine tanıklık etmiş bu eski nesnede, çelik bir tasta çorba içiyorum. Masanın, ana katmanlarıyla yüklü ağırlaşmış yüzü hafif dalgalı bir denizi andırıyor. Muşamba sayısız kesik ve çiziklerle zamana karşı direnmiş. Bu izlerin kaçını ben yapmış olabilirim, bilmiyorum. Kalın dilimlenmiş ekmekler arasında dolaşan karıncalar görüyorum...

Bu parçanın anlatımıyla ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- A) Görsel ayrıntılardan yararlanılmıştır.
- B) Öznelliğin hâkim olduğu bir anlatım sergilenmiştir.
- C) Benzetmeye başvurulmuştur.
- D) Niteleyici unsurlar kullanılmıştır.
- E) Karşılaştırmalara yer verilmiştir.

Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir yazım yanlışı yapılmıştır?

- A) Misafirler çat kapı gelince hiçbir işi yetiştiremedim.
- B) Çocuklar bu karlı günde okullarına sağ salim ulaşmışlardı.
- C) Hoşgörülü insanlar etraflarına pozitif enerji verir.
- D) Karşılaştığımızda doğruluğu su götürmez şeyler anlattı.
- E) Hıdırellez kutlamaları birçok ilde coşkulu bir şekilde yapıldı.

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI 9

YAZILIYA HAZIRLANIYORUM
2.DÖNEM 2.YAZILI

OGM
MATERYAL